

Херсонський державний
аграрно-економічний
університет

Kherson State Agrarian
and Economic University

МАТЕРІАЛИ

У Всеукраїнській науково-практичній конференції
**«УПРАВЛІННЯ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ
ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ
ВНОВОСТВОРЕНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАДАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ
ВИРІШЕННЯ»**

04-05 березня 2021 року
м. Херсон

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

**Міністерство освіти та науки України
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Головне управління Держгеокадастру у Херсонській області
Західноукраїнський національний університет
Херсонський державний аграрно-економічний університет**

**«УПРАВЛІННЯ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ
ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ
РЕСУРСІВ В НОВОСТВОРЕНИХ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ:
ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ»**

*Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції
(Херсон, 04-05 березня 2021 року)*

Кафедра землеустрою, геодезії та кадастру

**Херсон
2021**

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

УДК 332.1:332.3 (08)

У66

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради факультету архітектури та будівництва Херсонського державного аграрно-економічного університету (протокол № 8 від 31.03.2021 р.)

Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (Херсон, 04-05 березня 2021 року). – Херсон: ХДАЕУ, 2021. –378 с.

ISBN 978-617-7917-06-8

У збірнику розміщено матеріали, в яких узагальнено результати V Всеукраїнської науково-практичної конференції: «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення», яка проводилась кафедрою землеустрою, геодезії та кадастру

Конференція проведена у межах кафедральної теми: «Розробка методики спостережень за деформаціями будівель та споруд Херсонського державного аграрного університету»(номер державної реєстрації 0118U007199)

Головний редактор: Яремко Ю.І., д.е.н., професор кафедри землеустрою, геодезії та кадастру

Відповідальний секретар: Дудяк Н.В., к.е.н., доцент кафедри землеустрою, геодезії та кадастру

Технічний секретар: Мацієвич Т.О., к.е.н., доцент кафедри землеустрою, геодезії та кадастру

Організатори випуску збірника:

Кафедра землеустрою, геодезії та кадастру Херсонського державного аграрно-економічного університету

Думки авторів публікацій можуть не збігатися з думками і позицією редакції.

Тези доповідей друкуються в авторській редакції. Автори несуть відповідальність за зміст поданих матеріалів, достовірність наведених фактів, посилянь, правопис власних імен тощо.

Редакція не несе відповідальності за зміст публікацій.

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів вновостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

Науково-організаційний комітет конференції:

Кирилов Юрій Євгенович	ректор Херсонського державного аграрно-економічного університету
Грановська Вікторія Григорівна	перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи Херсонського державного аграрно-економічного університету
Аверчев Олександр Володимирович	проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності Херсонського державного аграрно-економічного університету, д.с.-г.н., професор
Бабушкіна Руслана Олександрівна	декан факультету архітектури та будівництва Херсонського державного аграрно-економічного університету, к.с-г.н., доцент
Дудяк Наталія Василівна	завідувачка кафедри землеустрою геодезії та кадастру Херсонського державного аграрно-економічного університету, к.е.н., доцент
Яремко Юрій Іванович	професор кафедри землеустрою геодезії та кадастру Херсонського державного аграрно-економічного університету, д.е.н., професор
Толуб'як Віталій Семенович	професор кафедри менеджменту та публічного управління Західноукраїнського національного університету, д.держ.упр., професор

Патицька Х.О. УПРАВЛІННЯ ПРИРОДНИМИ АКТИВАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ.....	62
Петрище О.І., Кушнірук Т.М. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – ЗМІНИ І НАСЛІДКИ ДЛЯ ОТГ.....	66
Радченко О.Д. ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	72
Сахно Є.Ю., Шульга О.В., Хрїстодулопулос А.О. ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В ОТГ.....	76
Сидоренко Є.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В ОБ’ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ.....	79
Сисоєнко І.А., Семибратня В.В. ДЕКЛАРАЦІЙНА КАМПАНІЯ ЩОДО СПРАВЛЯННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ПОДАТКУ У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	84
Ситник О.І. РЕФОРМА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ – ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ.....	87
Степаненко Т.О. КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯМ....	94
Толуб’як В.С. НОВІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В ОТГ.....	98
Третяк Н.А., Сакаль О.В., Третяк М.А. НЕТРАДИЦІЙНЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ – ПЕРСПЕКТИВА РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ОТГ.....	102
Хропот С.Г., Волканова В.С. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД.....	107
Чеболда І.Ю., Кузик І.Р. ОСОБЛИВОСТІ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ ОБ’ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	111
Шарий Г.І., Нестеренко С.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ ДЛЯ ОТГ.....	116
Щербак Ю.В. УМОВИ ПЕРЕГЛЯДУ РОЗМІРУ ОРЕНДНОЇ ПЛАТИ ЗА ЗЕМЛІ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ОТГ.....	119

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

покращує можливості для забезпечення соціально-економічних інтересів територіальної громади, підвищує ефективність використання територіальних ресурсів, планування довгострокового розвитку території, раціонального розподілу земельних ресурсів, формування дієвого інструменту для зменшення фрагментації земель і реалізації програм розвитку громади і, що не менш важливо, суттєве збільшення надходжень до бюджету від плати за землю.

Список літератури

1. Земельний Кодекс України/ Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>;

2. Закон України «Про землеустрій»/ Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 36, ст.282 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/858-15>;

3. Постанова КМУ «Порядок проведення інвентаризації земель» від 05.06.2019 р. № 476 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>

Чеболда І.Ю.

к.г.н., доцент

*Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка,
м. Тернопіль*

Кузик І.Р.

аспірант

*Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка,
м. Тернопіль*

ОСОБЛИВОСТІ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

На сучасному етапі адміністративно-територіальної реформи України у Тернопільській області сформовано 55 об'єднаних територіальних громади. На Тернопільщині сформувались як великі, за площею та кількістю населених пунктів громади, так і малі. Серед найбільших це – Тернопільська, Шумська, Чортківська, Підволочиська та Зборівська міські територіальні громади. Серед найменших – це Гримайлівська, Заводська, Колодненська, Коцюбинська, Лопушненська та Черняхівська ОТГ [1].

Тернопільська міська об'єднана територіальна громада (ОТГ), входить до складу новоствореного Тернопільського адміністративного району, створена 14 листопада 2018 року, об'єднує 5 сільських рад і м. Тернопіль. Загальна площа громади становить 151,9 км², населення 224 364 особи [7]. Основними геоекологічними проблемами Тернопільської ОТГ є раціональне землекористування, водокористування (включаючи водопостачання і водовідведення), озеленення території, особливо м. Тернопіль, поводження із ТПВ тощо. Ряд цих проблем носить не лише локальний, але і регіональний та національний характер[8]. Так, вирішення питання поводження із побутовими відходами, робота очисних споруд, якісне водопостачання потребує відповідного фінансування та законодавчого врегулювання на загальнодержавному рівні [9]. Проте, питання пов'язані із раціональним використанням земельних ресурсів громади, озелененням, зменшенням ущільнення забудови, територіальним та районним плануванням можуть бути вирішені на рівні ОТГ.

У вересні 2017 року Кабінет Міністрів України ухвалив Розпорядження «Про передачу в управління об'єднаним територіальним громадам сільськогосподарських земель за межами населених пунктів»[5]. У Тернопільській області планується передати у комунальну власність ОТГ близько 40 тис. га земель. Передача земель за межами населених пунктів у власність громад удосконалив механізм управління у сфері земельних ресурсів, дасть змогу чітко й прозоро формувати дохідну частину місцевих бюджетів у частині плати за землю. Адже, плата за землю становить близько 15% у структурі надходжень до загального фонду місцевих бюджетів, а в надходженнях місцевих податків і зборів – понад 50% [2]. Одним із етапів передачі земель у комунальну власність ОТГ, є інвентаризація земельних угідь.

Тернопільська міська ОТГ, найбільша громада області, за кількістю населення (224 364 особи). До її складу входить 5 сільських рад і м. Тернопіль (табл. 1) [1]. Сучасна структура Тернопільської ОТГ відповідає Розпорядженню Кабінету Міністрів України №724-р від 12.06.2020 року «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Тернопільської області» [6]. Тернопільська ОТГ, особлива тим, що її склад сформовано із сільських рад двох адміністративних районів (Зборівського і Козівського), при цьому жоден населений пункт Тернопільського району до складу громади не входить.

У структурі землекористування Тернопільської міської ОТГ переважають орні землі (53%), близько 12% становлять забудовані землі, 11% території громади займають ліси, 14% сіножаті і пасовища, 4,5% - землі під водою та болотами і 3% - багаторічні насадження (рис. 1).

Таблиця 1.

Склад Тернопільської міської ОТГ

Тернопільська міська об'єднана територіальна громада	Тернопільська міська рада	м. Тернопіль
	Куровецька сільська рада	с. Курівці
	Кобзарівська сільська рада	с. Кобзарівка
		с. Вертелка
	Малашовецька сільська рада	с. Малашівці
		с. Іванківці
	Чернихівська сільська рада	с. Чернихів
		с. Глядки
		с. Плєсківці
	Городищенська сільська рада	с. Городище
с. Носівці		

Звичайно, що структура землекористування м. Тернопіль [3] суттєво відрізняється від структури землекористування інших сільських рад громади. Так, наприклад, частка забудованих земель у Тернополі становить 55%, тоді як у сільських радах 3-5%. Найвища частка орних земель спостерігається у Городищенській (75%) та Кобзарівській (60,5%) сільських радах, тоді як у місті Тернопіль розораність лише 20%. Найнижчою лісистістю є у Городищенській сільській раді (2%) та у м. Тернопіль (6%), в інших сільських радах частка лісовкритих земель складає 12-16%. Землі під водою та болотами у Городищенській та Кобзарівській сільських радах становлять близько 1%, у решту сільських рад громади та м. Тернопіль частка водно-болотних угідь складає 5-6% [8].

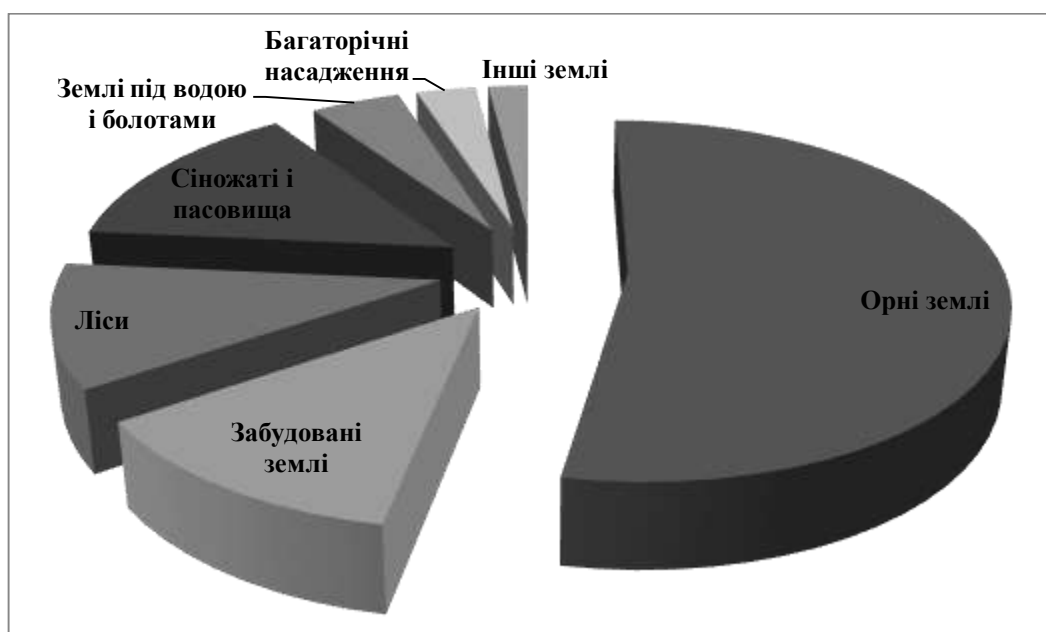

Рис. 1. Структура землекористування Тернопільської міської ОТГ [8]

Висока господарська освоєність земельного фонду Тернопільської міської ОТГ, без належних заходів щодо його охорони і відтворення як виробничого ресурсу, привела до прогресуючої деградації земель. Основними проблемами землекористування Тернопільської міської ОТГ є відсутність генеральних планів сільських населених пунктів і територіальних меж громади, проєктів землеустрою більшості земельних ділянок, не встановлення меж в натурі земель природно-заповідного, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення та прибережних захисних смуг[4].

Для реалізації, однієї із цілей Стратегічного плану розвитку Тернопільської міської територіальної громади до 2029 року, а саме: «забезпечення ефективної розбудови громади», необхідно насамперед провести інвентаризацію земель громади. За попередніми підрахунками в результаті проведення інвентаризації земель надходження в місцевий бюджет від плати за землю, збільшиться від 30 до 40%. Одним аспектом розвитку збалансованого землекористування на території Тернопільської міської ОТГ повинна стати нормативна грошова оцінка земель. Проведення нормативної грошової оцінки земель Тернопільської ОТГ та створення бази даних з обліку всіх власників і користувачів земельних ділянок сприятиме розвитку ринкових земельних відносин на території громади. Що у свою чергу, дозволить проводити продаж земельних ділянок на земельних торгах у формі аукціону та збільшить надходження у бюджет [4].

В геоecологічній сфері, землекористування Тернопільської міської ОТГ потребує наступних оптимізаційних заходів:

- оптимізація структури земельних угідь та розвиток раціонального використання земельних ресурсів відповідно до потреб громади [4];

- розроблення містобудівної документації усіх населених пунктів територіальної громади, вдосконалення *планування територій, зокрема в частині її ефективного використання та надання земельних ділянок під забудову* [8];

- захист лісових земель та озелених територій від необґрунтованого вилучення для господарських потреб, дотримання екологічних вимог природоохоронного законодавства при землевпорядкуванні територій;

- оптимізація використання земель сільськогосподарського призначення із врахуванням екологічних вимог охорони земель;

- створення та відновлення поєзахисних лісових смуг, захисних лісових насаджень на землях сільськогосподарського призначення (у ярах, балках, на пісках, уздовж берегів річок, водойм та на деградованих і забруднених сільськогосподарських угіддях) [4].

Список літератури

1. Децентралізація. Офіційний сайт. URL: <http://decentralization.gov.ua>.
2. Костишин О.О. Управління земельними ресурсами в умовах децентралізації. II Міжнародна Науково-практична конференція: Розвиток економічної системи в умовах глобалізації. Полтава, 2015. С. 68-70.
3. Матеріали звіту Головного управління Держгеокадастру у Тернопільській області (форма б-зем) станом на 01.01.2016 р.
4. Програма розвитку земельних відносин Тернопільської міської територіальної громади на 2019-2022 роки - рішення міської ради №7/31/18 від 19.12.2018р. URL: <https://ternopilcity.gov.ua/sesiya/rishennya-sesii/25536.html>
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.01.2018 №60. «Питання передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність об'єднаних територіальних громад». URL: <https://www.kmi.gov.ua/npras/pitannya-peredachi-1>
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 №724-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Тернопільської області». URL: <https://www.kmi.gov.ua/npras/pro-viznachennya-administrativnih-a724r>
7. Тернопіль інвестиційний паспорт, 2019. URL: https://ternopilcity.gov.ua/app/webroot/files/Investment_passport_Ternopil_2019-09052019%2008%20-%2005%20-2019.pdf
8. Царик Л.П., Кузик І.Р. Геоекологічна оцінка структури землекористування Тернопільської міської об'єднаної територіальної громади. Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія «Екологія». Випуск 23. 2020. С. 30-40. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4259-2020-23-03>
9. Tsaryk L., Yankovs'ka L., Tsaryk P., Novyts'ka S., Kuzyk I. Geocological problems of decentralization (on Ternopol region materials). *Journal of Geology, Geography and Geoecology*. Vol. 29.(1). Dnipro, 2020. P. 196-205. doi: 10.15421/112018.

МАТЕРІАЛИ

V Всеукраїнської науково-практичної конференції

«УПРАВЛІННЯ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В НОВОСТВОРЕНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ»

Відповідальний за випуск: Яремко Ю.І., д.е.н., професор кафедри
землеустрою, геодезії та кадастру

Комп'ютерне макетування: Мацієвич Т.О., к.е.н., доцент кафедри
землеустрою, геодезії та кадастру

